

Miljø- og Fødevareklagenævnet
Nævnenes Hus
Toldboden 2
8800 Viborg

Furesø Kommunes bemærkninger til klage over fredningsrevision for Farumgård Park, klage id 1030456

Dato: 31-01-2022
Sags id: 22/900
Dok.nr.: 5967/22

Furesø Kommune har den 9. januar 2022 modtaget kopi fra Fredningsnævnet for København af advokat Tove Dahls klage d. 6. december 2021 over nævnets kendelse af 10. november 2021 om revision af fredningen af Farumgård Park (reg.nr. 01094.00).

Furesø Kommune
Center for By og Miljø
Tlf.: 7235 4000

Det fremgår af fremsendelsen, at klagen ifølge Tove Dahl skulle være et supplement og en uddybning af en foreløbig klage af 12. november 2021. Det fremgår imidlertid af følgeskrivelsen af 9. januar 2022 fra Fredningsnævnet, at det ikke har modtaget en sådan foreløbig klage. Nedenstående omhandler derfor alene klagen af 6. december 2021.

Telefon åbningstider:
Mandag-fredag kl. 10-14
Torsdag kl. 10-17

Skriv til os via Digital Post fra
borger.dk og virk.dk

www.furesoe.dk

Farumgård fredningen og spørgsmålet om offentlighedens adgang gennem ejendommen har været behandlet af Furesø Kommune og Miljøstyrelsen flere gange før og under fredningssagen. Det gælder således også de forhold, som Tove Dahl fremfører i klagen af 6. december 2021.

Furesø Kommune skal her derfor blot kort kommentere de enkelte klagepunkter og i tillæg hertil henvise til tidligere korrespondance i sagen.

Klagepunkter

Tove Dahl ønsker med klagen,

1. principalt, at Fredningsnævnets kendelse af 10. november 2021 om revision af fredningen af Farumgård Park ophæves,
2. subsidiært, at kendelsen ændres, så det tillades ejeren at lægge stiforløbet for offentlighedens adgang som vist på kortbilag A til klagen.

Ad. 1.

Furesø Kommune finder det helt afgørende vigtigt, at Fredningsnævnets kendelse af 10. november 2021 om revision af fredning af Farumgård Park fastholdes.

Furesø Kommunes forslag af 29. november 2019 til revision af fredningen af Farumgårds Park (bilag 1) har til formål at skabe klarhed over og sikre offent-

lighedens adgang gennem Farumgård og derved skabe overensstemmelse mellem fredningsbestemmelserne og Overfredningsnævnets erstatningskendelse af 10. april 1969 (bilag 2).

Med Fredningsnævnets kendelse af 10. november 2021 sikres offentlighedens færdselsret ad det stiforløb, der har været gældende siden den oprindelige fredning fra 1949. Samtidig giver Fredningsnævnets kendelse fra november 2021 ejer mulighed for at vælge et alternativt stiforløb, der går uden om gårdspladsen og i stedet løber langs barokhavens øst- og nordside.

Såfremt Fredningsnævnets afgørelse fra november 2021 ophæves, vil Overfredningsvæsenets kendelse af 23. februar 1949 (bilag 3) atter være gældende med den oprindelige stiføring, men uden den nødvendige ajourføring af fredningsbestemmelserne i forlængelse af Overfredningsnævnets erstatningskendelse fra 1969.

Ad. 2.

Med det stiforslag, som Tove Dahl har fremsendt sammen med klagen, vil offentligheden fra skoven blive ført op langs ejendommens nordskel og vil således ikke have mulighed for at opleve det særlige samspil mellem bygninger, have, park og Farum sø på nært hold. Denne oplevelsesværdi er en helt central del af fredningen, og klagers stiforslag må derfor efter Furesø Kommunes vurdering afvises.

Hjemmelsgrundlaget

Ifølge Tove Dahl var der ikke efter naturbeskyttelsesloven 1937 hjemmel til at lægge stiforløbet for offentlighedens færdsel tæt på boligen, hvorfor en sådan adgang alene kunne ske ved aftale med ejeren. Heller ikke Stiloven af 1940 skulle give hjemmelsgrundlag for at fravige den daværende naturfredningslovs § 1. Og endelig henviser Tove Dahl til de principper for offentlig adgang, som de afspejler sig i gældende naturbeskyttelseslov §§ 23, stk. 6 og 26, stk. 1.

Stiloven 1940

Sagen om fredning af Farumgård tager sit udgangspunkt i Stiloven af 1940. Med loven skulle der etableres en række rekreative stier forskellige steder i Københavns omegn, evt. ved ekspropriation af arealer hertil, hvis det var nødvendigt.

Loven var en opfølgning af Betænkning om Københavnsegnens grønne områder fra 1937. Ifølge denne skulle der etableres en cykel- og gangsti, stianlæg nr. 6 langs bredden af Farum sø, dvs. mellem Farumgårds bygninger og søen. Det fremgår både af redegørelserne i fredningskendelserne 1947 og 1949 og af kort-

bilag til brug for myndighedernes forhandlinger om det konkrete stiforløb (bilag 7, underbilag A1) og kortbilag til skrivelse af 24/2 1939 til Farum Sogneråd (bilag 4).

Det er således ikke rigtigt, når Tove Dahl anfører, at stien ikke skulle føres gennem gården eller parken men nord om ejendommen. Tove Dahl henviser til en plan og redegørelse for stianlæg fra 1954. Planen er ikke vedlagt klagen, men Furesø Kommune antager, at der er tale om en status i 1954 for, hvordan stilovent blev udmøntet i praksis, og altså ikke plan for det oprindeligt tænkte stiforløb.

Naturfredningsloven 1937 og naturbeskyttelsesloven 1992

Den tyske nonneorden, Sct. Ursula Stiftelsen erhvervede Farumgård i 1933 til brug som kloster og refugium. Stiftelsen ønskede ikke, at der blev anlagt en cykel- og gangsti mellem bygningerne og Farum Sø og tilbød derfor at frede parken vederlagsfrit, såfremt stien blev ført nord om ejendommen.

Myndighederne fastholdt imidlertid, at der skulle sikres offentlighedens adgang til Farumgårds park. Sagen endte med, at Farum Sogneråd og Stiftelsen nåede til enighed om at tillade offentlighedens færdselsret ad den eksisterende sti gennem ejendommen. Sagen blev herefter lagt over til Fredningsnævnet, som med afgørelsen fra juli 1947 samlede den frivillige fredning af parken og aftalen om offentlighedens færdselsret i én egentlig fredningskendelse – en kendelse som blev stadfæstet af Overfredningsnævnet februar 1949. Tove Dahls skelnen mellem en fredningskendelse for parken og en aftale om offentlighedens færdsel er dermed forkert.

Furesø Kommune kan helt tilslutte sig Miljøstyrelsens høringssvar af 14. december 2020 om lovhjemmel efter den daværende naturfredningslov og nuværende naturbeskyttelseslov (bilag 5). Hjemlen i den nuværende naturbeskyttelseslov til bestemmelserne om offentlighedens adgang gennem Farumgård ligger således i lovens kap. 6 om fredninger og ikke i lovens generelle regler i kap. 4 for offentlighedens adgang uden for fredede områder.

Spørgsmålet om lovhjemmel er i øvrigt ikke relevant, idet Fredningsnævnets kendelse er en revision af den eksisterende fredning og ikke en egentlig ny fredning.

Tilbagekaldelsesadgang

Ifølge Tove Dahl er erstatningen i 1969 alene knyttet til nedgang i ejendommens salgsværdi og ikke til bortfald af tilbagekaldelsesadgangen.

Erstatning

Erstatningen er, som påpeget flere gange af Furesø Kommune og Miljøstyrelsen, ydet for den offentlige færdselsret, dvs. den permanente adgang ad det hidtidige stiforløb, jf. bilag 5-8. Som Furesø Kommune anfører i sit høringssvar af 15. december 2020 afspejler det meget store erstatningsbeløb, der blev ydet i 1969, at erstatningen blev givet for såvel den varige færdselsret, dvs. at Sct. Ursula Stiftelsen tilbagetrækningsret faldt bort, som for de eventuelle gener, som færdselsretten måtte kunne medføre (bilag 7).

Tilbagekaldelsesadgang

Fredningens bestemmelse om adgang til under visse betingelser at trække færdselsretten tilbage var direkte knyttet til Sct. Ursula Stiftelsen. Det var en imødekommelse af Stiftelsen, der uden vederlag havde givet offentlighedens ret til at færdes ad et fastlagt stiforløb gennem ejendommen i Stiftelsens ejertid, og af hensyn til den særlige brug af Farumgård som kloster og refugium. Det er derfor også Sct. Ursulastiftelsen, der adresseres direkte i fredningens vilkår 6a-b og efterfølgende.

Allerede af den grund har det ikke været en mulighed for senere ejere at trække færdselsretten tilbage.

Hertil kommer – jævnfør ovenstående – at tilbagekaldelsesretten efter såvel Miljøstyrelsens, Danmarks Naturfredningsforenings og Furesø Kommunens opfattelse endegyldigt er bortfaldet med erstatningen i 1969.

Vurdering af gener ved offentlighedens adgang

Ifølge Tove Dahl skulle Furesø Kommune i 2016 have anerkendt, at vilkårene for færdselstilladelsen blev overtrådt på en sådan måde og i et sådant omfang, at den offentlige færdsel helt åbenbart var til væsentlig ulempe for ejeren. At dette ikke er tilfældet, fremgår bl.a. af Furesø Kommunes svar af 24. november 2016 som reaktion på ejers udmelding om, at portene til Farumgård ville blive lukket, jf. bilag 7, underbilag A7.

I øvrigt modsvares det generelle billede af offentlighedens adfærd, som Tove Dahl skildrer, ikke af de mange høringssvar fra besøgende, der har færdes gennem Farumgård.

Det sidste punkt i klagen omhandler Tove Dahls usikkerhed om, hvem der er trådt i stedet for Ministeriet for offentlige Arbejder i forhold til at vurdere karakteren af gener som følge af offentlighedens adgang. Spørgsmålet er tidligere behandlet af Miljøstyrelsen, jf. bilag 7, underbilag A3. Spørgsmålet er dog efter Furesø Kommunes vurdering ikke relevant i og med, at muligheden for at træk-

ke offentlighedens adgangsret tilbage bortfaldt med udbetalingen af erstatning. Samtidig skal det understreges, at Furesø Kommune har meddelt ejeren, at der ikke er ret til at tilbagekalde den offentlige adgang, jf. bilag 7, underbilag A6 og A7. Dette skete umiddelbart efter, at ejeren varslede, at han havde til hensigt at lukke portene.

Alternative stiforløb

Tove Dahl har for det tilfælde, at Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der er fornødent hjemmelsgrundlag for Fredningsnævnets afgørelse, vedlagt et forslag til en alternativ stiføring, bilag A til klagen.

I Furesø Kommunes forslag til fredningsrevision er det hidtidige stiforløb for offentlighedens adgang fastholdt. Kommunen tilkendegav dog samtidig, at den vil være åben over for et alternativt stiforløb, som fastholder oplevelsen af det særlige samspil mellem bygninger, have og park og beliggenheden ned til Farum sø.

Furesø Kommune finder, at Fredningsnævnets kendelse, hvor ejer gives mulighed for et alternativt stiforløb langs øst- og nordsiden af barokhaven vil opfylde disse forudsætninger.

Med det stiforslag, bilag A, som Tove Dahl har fremsendt sammen med klagen, vil offentligheden fra skoven blive ført op langs ejendommens nordskel og hen over plateauet nord for barokhaven uden mulighed for på nært hold at opleve den værdifulde sammenhæng mellem bygninger og landskabet. Denne oplevelsesværdi er en helt central del af fredningen, og klagers stiforslag må derfor afvises.

Furesø Kommune sendte d. 5. oktober 2021 høringssvar til mail af 26. september 2021 fra Fredningsnævnet om et næsten identisk stiforslag fra Tove Dahl, fremsendt samme måned (bilag 9). I høringssvaret gør Furesø Kommune bl.a. opmærksom på, at en sådan stiføring langs Farumgårds nordskel og hen over plateauet nord for barokhaven ikke vil kunne leve op til tilgængelighedskrav, ligesom naboerne har udtrykt stor bekymring for indsigtsgener.

Det kan tilføjes, at Fredningsnævnet i august 2007 gav afslag på dispensation fra fredningen til en stiføring med omtrent samme forløb med den begrundelse, at det ville være i strid med fredningens formål (bilag 7, underbilag A5). Det bemærkes, at naboer i høringssvar har tilkendegivet, at det af ejer foreslåede nordlige stiforløb ville give indsigtsgener i deres ejendom.

Furesø Kommune finder, at Fredningsnævnets kendelse af 10. november 2021, der imødekommer Furesø Kommunes forslag til fredningsrevision for Farumgård Park, og som samtidig giver ejer mulighed for at vælge et alternativt stiforløb i nordenden af barokhaven, skal fastholdes.

Opsættende virkning

Furesø Kommune har vurderet spørgsmålet om opsættende virkning nærmere og lægger herefter til grund, at klagen ikke har opsættende virkning.

Fredningsnævnets afgørelse er således påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43. Klager efter denne bestemmelse har ikke automatisk opsættende virkning, jf. § 43, stk. 3, der henviser til § 87, stk. 1, men ikke stk. 7 (om opsættende virkning).

Der kan også henvises til den generelle forvaltningsret, hvoraf det fremgår, at klager som hovedregel ikke har opsættende virkning, hvilket også gælder klager over påbud, jævnfør ”Forvaltningsret, almindelige emner”, 2016, side 327. Der kan også henvises til ”Forvaltningsret” af Niels Fenger, 2018, hvor der side 1036 er anført, at klage ikke uden videre har suspensiv virkning.

Miljø- og Fødevareklagenævnet anmodes om at bekræfte sin enighed i, at klagen ikke automatisk har opsættende virkning.

Hvis klagenævnet skal tage konkret stilling til opsættende virkning, anmoder Furesø Kommune om, at klagenævnet træffer beslutning om, at klagen ikke tillægges opsættende virkning.

Opsættende virkning må have som forudsætning, at klageadgangen vil blive gjort illusorisk uden opsættende virkning. Det er åbenlyst, at klageadgangen ikke vil blive gjort illusorisk uden opsættende virkning, da fredningskendelsen blot fastslår, hvad allerede er gældende i forhold til det i den gældende fredning eksisterende tracé – og tillægger blot ejer en mulighed for at flytte tracéet, ad hvilket offentligheden har adgang. Opsættende virkning vil omvendt betyde, at offentligheden uden grund fortsat må afvente at få adgang, efter at ejeren siden juli 2017 uretmæssigt lukkede portene for adgang.

Det er således Furesø Kommunes opfattelse, at den fortsatte lukning krænker fredningens formål, som er at skabe adgang for offentligheden gennem de smukke omgivelser i Farumgård Park.

Mulighed for yderligere bemærkninger

Furesø Kommune skal afslutningsvis bede om at få lejlighed til at fremkomme med yderligere bemærkninger til eventuelle høringssvar mv, der måtte indkomme fra andre af sagens parter, inden Miljø- og Fødevareklagenævnet træffer afgørelse.

Venlig hilsen

Claus Torp
Direktør

Bilag 1. Forslag til fredningsrevision med følgebrev, budgethøring mv.

Bilag 2. Overfredningsnævnets erstatningskendelse af 12/8 1969.

Bilag 3. Overfredningsnævnets fredningskendelse af 23/12 1949.

Bilag 4. Kortbilag, Fredningsplan med stiforløb vedlagt skrivelse af 24/2 1939.

Bilag 5. Miljøstyrelsens høringssvar af 14/12 2020 + talepapir til offentligt møde 20/8 2020.

Bilag 6. Furesø Kommunes supplerende bemærkninger af 4/5 2020 vedr. erstatning.

Bilag 7. Furesø Kommunes bemærkninger af 15/12 2020 til indkomne høringssvar.

- underbilag A1. Kortbilag – stiforløb fra Udvalget for Københavns Egens grønne Områders forhandlingsprotokol.
- underbilag A2. Skov- og Naturstyrelsens svar af 3/7 2007 vedr. tilbagetrækning af offentlighedens færdselsret.
- underbilag A3. Miljøstyrelsen svar af 28/9 2018 vedr. fredningsbestemmelser.
- underbilag A5. Fredningsnævnets afslag af 27/8 2007 på ændret stiforløb.
- underbilag A6. Ejers brev af 13/10 2016 vedr. færdselsgener og lukning af portene til Farumgård.
- underbilag A7. Furesø Kommunes svar af 24/11 2016 til ejer vedr. færdselsgener og lukning af portene til Farumgård.

Bilag 8. Miljøstyrelsens høringssvar af 23/8 2021.

Bilag 9. Furesø Kommunes høringssvar af 5/10 2021 til Tove Dahls stiforslag, september 2021.